

การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของ
เทศบาลตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

AN APPLICATION OF SANGAHAVATTHU DHAMMA IN PUBLIC
SERVICE PROVIDING OF CHANDEE SUB - DISTRICT MUNICIPALITY
CHAWANG DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

กิริทา คงพยัคฆ์

Kreeta Kongpayak

กันตภณ หนูทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

เดชชาติ ตริทรัพย์

Detchat Treesap

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ)

Phra Nattapong Yanamete (Kraithep)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

พระครูวิรัตธรรมโชติ

Prakru Viratdrammachot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: kongpayak2536@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรม และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรม ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในเทศบาลตำบลจันดี สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วน ด้านปัญหา (การพูดจาด้วย

* Received 30 January 2020; Revised 29 March 2020; Accepted 29 March 2020



ถ้อยคำไพเราะ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่าง อย่างมีนัยทางสถิติที่ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน) ได้แก่ ข้อที่ว่า เทศบาลตำบลจันดี ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน เช่น การทำบุญตักบาตรร่วมกันในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักสังคหวัตถุธรรม, การให้บริการสาธารณะ

Abstract

This article has the following objectives: 1) to study the application of Sangahavattaya Dhamma in the public service of Chandee sub-district municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province 2) to compare the application of Sangahavattad Dhamma in the public service of the Subdistrict Municipality Di Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province 3) to compile suggestions about the ways to promote the application of Sangha objects in the public service of chandee sub-district municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province. This research Using quantitative research methods The sample consisted of 364 people. Systematic random sampling was used to research the instrument quality questionnaire. The Cronbach's alpha coefficient was 9.61. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics such as percentage, frequency, mean, standard deviation. The results of the research revealed that 1) the application of Sangahavattaya Dhamma in public services of chandee sub - district municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, was at a high level in total, while Piyawat (beautiful speech) had the highest mean value. 2) The comparison of the application of Sangahavattaya Dhamma in public services of chandee sub-district municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province. Chronicles are not significantly different statistically, 3) suggestions on ways to promote the application of the principle. Sangkhavattaya Dhamma in Public Service of chandee sub-district municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province The most suggestions were Attrition Helping each other, namely the fact that Chandee sub-district municipality Should organize activities that promote closeness between officials



and the public, such as making merit-making and offering food offerings on religious days.

Keywords: Application, Sangghahavatthudhamma Principle, Public Service Providing

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษไม่เต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยในหมวด 4 ว่าด้วยแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ไว้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากรค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ การตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542)

การนำแนวทางการศึกษาการให้บริการสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ๆ คือ เครื่องมือที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมือง และประเทศชาตินั่นเอง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครศรีธรรมราชตามหลักสังคหวัตถุธรรม หลักธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่น ผูกมิตรไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันมี 4 ประการได้แก่ ทาน (การเสียสละ), ปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ), อัตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) และ สมานัตตตา (ความเป็นผู้สม่ำเสมอ) รวมถึงเป็นการช่วยเหลือหรือดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์ของผู้อื่น



เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเทศบาลขนาดเล็ก มีงบประมาณในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ จำกัด และมีการบริหารจัดการปกครองโดยแบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้านและเขตการปกครองประกอบด้วย 12 ชุมชน มีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงผิวถนน ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ รักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่น จึงทำให้การบริหารจัดการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ส่งผลทำให้เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้การปฏิบัติงานในด้านการบริการสาธารณะที่ตรงต่อความต้องการของพี่น้องประชาชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดเป็นประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในการบริหารจัดการด้านสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยเองในฐานะเป็นคนในพื้นที่และอาศัยอยู่ในเขตของเทศบาลตำบลจันดี เห็นสมควรที่จะศึกษาการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณธรรมและช่วยส่งเสริมการพัฒนาในส่วนของการบริการสาธารณะ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลจันดี (เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2556)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำหลักสังคหัตถ์ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการสาธารณะของหน่วยงาน เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันโดยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อตถจริยา และ 4) สมานัตตตา ซึ่งในการศึกษาหลักสังคหัตถ์ 4 ผู้วิจัยจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น และนำผลของการศึกษาในส่วนของการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการสาธารณะ ตามหลักสังคหัตถ์ธรรมของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน



3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช” งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 7,448 คน จำนวน 5 หมู่บ้าน (เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2556) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาราง Krejcie and Morgan จากจำนวนประชากรทั้งหมด 7,448 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน (สงศรี ชมภูวงศ์, 2549)

เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

คำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรมากน้อย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 7,448 คน จำนวน 5 หมู่บ้าน

- ประชากรของเทศบาลตำบลจันดี ณ วันที่ 11 มิถุนายน 2561 (เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2561)

- มีจำนวนบ้านเรือน 3,554 หลังคาเรือน เมื่อเปรียบเทียบกับตาราง Krejcie and Morgan จากจำนวนประชากรทั้งหมด 7,448 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 364 คน (สงศรี ชมภูวงศ์, 2549)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนววัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายกา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน



ได้แก่ 1) ด้านทาน (การเสียสละ) 2) ด้านปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ) 3) ด้านอัตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) 4) ด้านสมานัตตตา (ความเป็นผู้สม่ำเสมอ) ใช้การวัดแบบระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา สรุปรเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถาม ครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการศึกษา และผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3. ร่างแบบข้อคำถามการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน เสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่เสนอแนะ แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความร่วมมือประชาชนที่ได้รับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการศึกษาและแจกแบบสอบถาม

2. ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการให้คนในพื้นที่ช่วยแจกแบบสอบถามด้วย

3. ทำการแจกแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามคืน โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 364 ฉบับ

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์



3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

5. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งในภาพรวม รายด้านและรายข้อแล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของอันตรภาคชั้น

6. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วแจกแจงความถี่

7. นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนามาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือน คือ ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.10 อายุระหว่าง อายุ 41 - 60 ปี ร้อยละ 40.10 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 48.10 อาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 44.8 และมีรายได้ต่อเดือน ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 40.1

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านทาน (การเสียสละ) ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของเทศบาลตำบล อย่างทั่วถึง ผ่านทางช่องทางที่ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก เช่น เครือข่ายออนไลน์ต่าง ๆ เทศบาลตำบล ควรเปิดช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนให้ประชาชนได้แจ้งปัญหาและความเดือดร้อนได้อย่างรวดเร็ว เทศบาล ควรจัดเตรียมความพร้อมของกำลังเจ้าหน้าที่ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสามารถใช้แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างทันท่วงที

ด้านปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ) เทศบาลตำบล ควรจัดระบบในการให้บริการให้สะดวก รวดเร็ว และเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับความเห็นของประชาชน รับฟังและตอบข้อสงสัย ๆ อย่างเต็มความสามารถ

ด้านอัตถจริยา (การช่วยเหลือกัน) เทศบาล ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน เช่น การทำบุญตักบาตรร่วมกันในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น เทศบาล ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และ



กิจกรรมต่าง ๆ โดยการรับเรื่องราวผ่านกล่องแสดงความคิดเห็น เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊ก เทศบาล ควรจัดให้มีเบอร์โทรติดต่อเพื่อให้ประชาชนแจ้งเหตุได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ด้านสมานัตตตา (ความเป็นผู้สม่ำเสมอ) เทศบาล ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึง ผลการของปฏิบัติงาน งบประมาณในโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบและมีส่วนในการ ตรวจสอบ เทศบาล ควรวางแผนในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในพื้นที่ให้ทั่วถึง โดยเน้นตามลำดับความสำคัญและจำเป็นก่อน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประชาชนได้เสนอแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคห วัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัด นครศรีธรรมราช ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านอรรถจริยา (การช่วยเหลือกัน) ได้แก่ เทศบาล ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน เช่น การ ทำบุญตักบาตรร่วมกันในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น เทศบาล ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไป มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และกิจกรรมต่าง ๆ โดยการรับเรื่องราวผ่านกล่องแสดง ความคิดเห็น เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊ก เทศบาล ควรจัดให้มีเบอร์โทรติดต่อเพื่อให้ประชาชนแจ้ง เหตุได้ตลอด 24 ชั่วโมง รองลงมาได้แก่ ด้านทาน (การเสียสละ) ควรมีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารของเทศบาลตำบลอย่างทั่วถึง ผ่านทางช่องทางที่ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก เช่น เครือข่ายออนไลน์ต่าง ๆ เทศบาลตำบล ควรเปิดช่องทางในการรับเรื่องราวร้องเรียนให้ประชาชน ได้แจ้งปัญหาและความเดือดร้อนได้อย่างรวดเร็ว เทศบาล ควรจัดเตรียมความพร้อมของกำลัง เจ้าหน้าที่ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสามารถใช้แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างทันท่วงที และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ) เทศบาล ตำบล ควรจัดระบบในการให้บริการให้สะดวก รวดเร็ว และเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำแก่ ประชาชน เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับความเห็นของประชาชน รับฟังและตอบข้อสงสัย ๆ อย่างเต็มความสามารถ

อภิปรายผล

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในภาพรวม คือ ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นเพราะเทศบาล ตำบลจันดี อำเภอดงได้มีนโยบายสำคัญเพื่อให้บริการประชาชน ในการบริหารสาธารณะ ต่าง ๆ นั่นถือว่าเป็นหน้าที่หลักของเทศบาลตำบลจันดีทั้งเจ้าหน้าที่ต่างก็เข้าใจนโยบาย ตระหนักในหน้าที่ของตนเองในการบริการประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัย พระครูวินัยธรยั้งยง ธมฺมวโร (โหมตศิริ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อ การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง



จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า “การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4 และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านสมานัตตตาทายอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (พระครูวินัยธรยิ่งยง ธมฺมวโร (โหมตศิริ), 2558)

ด้านทาน (การเสียสละ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ ประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็ได้รับการบริการจากเทศบาลตำบลจันดี อำเภอนวม เป็นอย่างดี ประชาชนได้รับการให้บริการในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า และ น้ำประปา ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งเทศบาลตำบลจันดียังมีการดูแล ตรวจสอบการให้บริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอให้บริการเหล่านั้นมีคุณภาพและทั่วถึง สอดคล้องกับ อธิการบดี ศิลาวรรณโณ ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ 4: กรณศึกษา อำเภอมืองสะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอมืองสะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (อธิการบดี ศิลาวรรณโณ, 2558) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พรมณีนวศ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ 4 กรณศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมืองฝาง จังหวัดตาก” ผลการวิจัยพบว่า “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และสมานัตตตาทาย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน (พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พรมณีนวศ์), 2558)

ด้วยปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลตำบลจันดี ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญในการให้ประชาชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัย พระครูวินัยธรยิ่งยง ธมฺมวโร (โหมตศิริ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ” ผลการวิจัยพบว่า “การให้บริการ ประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4 และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านสมานัตตตาทายอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (พระครูวินัยธรยิ่งยง ธมฺมวโร (โหมตศิริ), 2558) และ อธิการบดี ศิลาวรรณโณ ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณศึกษา อำเภอมืองสะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมืองสะเรียง



จังหวัด แม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (จิตารัตน์ ศิละวรรณโณ, 2558)

ด้านอรรถจริยา (การช่วยเหลือกัน) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลตำบลจันดีได้ให้ความช่วยเหลือกับประชาชนตาม หน้าที่ รวมทั้งให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาของประชาชนทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัย โสภณ สวากขาโต ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4” ผลการวิจัยพบว่า “ความคิดเห็นต่อการบริหาร จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในแต่ละ ด้าน พบว่า ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอรรถจริยา และ ด้าน “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักวัตถุ 4 : กรณศึกษา อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (โสภณ สวากขาโต, 2558)

ด้านสมานัตตตา (ความเป็นผู้สม่ำเสมอ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันดีต่างก็ได้รับการให้บริการสาธารณะอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วน ตำบล ยึดหลักให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประชาชนมีส่วนในการเสนอโครงการ ความต้อง การ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลจันดีก็ได้ ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัย จิตารัตน์ ศิละวรรณโณ ได้ ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณศึกษา อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า พนักงาน ส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มี การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากทุกด้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63, 3.59, 3.56, 3.55 ตามลำดับ) (จิตารัตน์ ศิละวรรณโณ, 2558)

ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราชของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ต่างกันผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลัก สังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง



จังหวัดนครศรีธรรมราชของประชาชน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

เพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ได้รับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ได้รับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ได้รับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้ต่อ เดือนต่างกัน ได้รับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.001 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ ที่ได้จากการวิจัย คือ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะ มาช่วยในการปฏิบัติงานองค์กร ในยุคปัจจุบันก็สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในงานระดับหนึ่ง ซึ่งความหมายของหลักสังคหวัตถุ 4 นั้นหมายถึง คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ผูกใจ คนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีเป็นธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่พอใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข แต่หากได้มีการนำเอาหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการเป็นที่พึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เกิดประสิทธิภาพ ในการบริการต่อประชาชนให้ได้รับบริการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น



สรุป/ข้อเสนอแนะ

หลักพุทธธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริการ เพราะหลักพุทธธรรมทั้งหลายเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหลักสังคหวัตถุ 4 หรือหลักธรรมใด ๆ ก็ตามเป็นหลักความดีของการกระทำทางกาย วาจา และใจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกคนและการบริการสาธารณะถือเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งของหน่วยงานท้องถิ่น การแบ่งงานออกเป็นหลายส่วนประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐานการบริการน้ำประปาไฟฟ้า และถนนต้องทั่วถึงชุมชน ด้านคุณภาพชีวิตเช่นการดูแลเด็กและเยาวชนสนับสนุนด้านการศึกษาช่วยเหลือผู้ป่วยผู้พิการ ในขณะเดียวกันเมื่อประชาชนมีความเดือดร้อนหน่วยงานในท้องถิ่น ดังนั้น การทำงานร่วมกันในเชิงบริหารยุคใหม่คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกคนย่อมมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร มีตัวชี้วัด

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2556). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลจันดี (2557 – 2561) . นครศรีธรรมราช: คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น.
- _____. (2561). ข้อมูลจำนวนประชากรของเทศบาลตำบลจันดี. นครศรีธรรมราช: กองทะเบียน เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ. (2558). ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรรยง ธมฺมวโร (โหมตศิริ). (2558). ความพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเฒ่า อำเภอมะละเรียง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พิรมณีวงศ์). (2558). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมะละเรียง จังหวัดตาก. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2549). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.



สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: พิชรินทร์/เนติมา.

โสภณ สวากขาโต. (2558). ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.